

БУГУНГИ КУНДА ЁШЛАРНИНГ ОНГИ ВА ҚАЛБИНИ ЭГАЛЛАШДА- ИНТЕРНЕТ ОРҚАЛИ КИЛИНАЁТГАН МАФКУРАВИЙ ХУРУЖЛАР

Худойбергенова П.Т.

ТДСИ “Ижтимоий фанлар ва биоэтика
курси билан” кафедраси доценти

АННОТАЦИЯ

Бугунги кунда интернетдан бутун дунё фойдаланмокда. Лекин баъзи давлатлар ўз мақсадини амалга ошириш учун бошқа давлатлардаги ички зиддиятларни келтириб чиқаришда, иқтисодий кризисларни келтириб чиқаришда ва ёшларга «оммавий маданият» ни тарғиб қилишда фойдаланмокда. Бизнинг мақсад, бу хуружлардан ёшларни ҳимоя қилишдир.

Калит сўзлар: “Оммавий маданият”, интернет, мафкура, гегемон, хуружлар, миллий онг, дунёқараиш, зарар келтирувчи гоялар, глобализация, ахборот камуникациялари “индивидуализм”, “эгоизм”, “космополитизм”, “зуравонлик”, “диний мутаассиблик” гоялари.

АННОТАЦИЯ

Сегодня весь мир пользуется Интернетом. Но для достижения своих целей некоторые страны используют его для создания внутренних конфликтов в других странах, создания экономических кризисов и продвижения «массовой культуры» среди молодежи. Наша цель – защитить молодежь от этих нападений.

Ключевые слова: «Популярная культура», Интернет, идеология, гегемон, атаки, национальное сознание, мировоззрение, вредоносные идеи, глобализация, информационные коммуникации, идеи «индивидуализма», «эгоизма», «космополитизма», «насилия», «религиозного фанатизма».

КИРИШ

Ўзбекистон Республикаси мустақил давлат сифатида ўз халқини буюк мақсадларга етаклайдиган, унинг фаровон турмуш қуришга даъват этадиган гояларига, қарашлар концепциясига эга бўлиши табиийдир. Шунинг учун И.А.Каримов дейди: «пировард мақсадимиз бўлган озод ва обод ватан, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш борасидаги интилишларимизда биз учун руҳий-маънавий куч-қувват манбаи, илмий асос - бу миллий гоя, миллий мафкурадир». Кишилар турли гояларга эргашиб кетавермайдилар. Улар аввало гояларни ўз манфаати, эътиқоди, турмуш тарзи билан таққослайдилар. Шунинг учун кишилар эътиқодига, манфаатларига, тарихий-маданий кадриятларига, ахлоқ, одоби, менталитетига, турмуш тарзини такомиллаштириш, ҳаётини фаровонлаштириш

мақсадларига хизмат қиладиган ғояларни қўллаб-қувватлайдилар. Миллий истиклол ғояси негизида миллат, халқ манфаатлари, фаровон турмуш яратиш мақсади ётгани учун ҳам у жамият томонидан фаол муҳокама қилинмоқда, Янги қарашлар, вазифалар ва йўналишлар билан такомиллаштирилмоқда. Бугунги кунда ёшларнинг онги ва калбини эгаллаш интернет хуружидан ва бузгунчи ғоялардан доимо химоя қилиб боришимиз шарт, чунки ёшларимиз ғбу келажагимиз.

МЕТОДЛАР

Биз XXI асрда – ахборот-коммуникация технологиялари тез суръатларда ривожланаётган, ягона ахборот макони аллақачон шаклланган ва “ахборот портлаши” такрор-такрор юз бериб турган, унинг босими инсонга ўта кучайган, инсон реал ва виртуал воқелик ўртасида чегараларни тобора фарқлай олмай қолаётган шароитда яшамоқдамиз. Бинобарин, янги концепция яратилишида замонанинг мазкур хусусиятлари ҳамда оммавий маданиятнинг, глобаллашувнинг баъзи зиддиятли тенденцияларини ҳисобга олишни таклиф қилади. Ёшлар онгига миллий ғояни сингдиришда-адабий, тарихий, фалсафий билимларни сингдириш методларини қўллашдан иборат.

НАТИЖАЛАР

Муҳокамаларда Концепцияни янада такомиллаштириш юзасидан юзлаб таклиф ва мулоҳазалар билдирилди. Хусусан, ўзбек тилини жамиятдаги нуфузини янада ошириш, мустаҳкам оилани миллий ғоянинг асосий тамойиллари қаторига киритиш, миллий ғояни халқчиллигини таъминлашда адабиёт ва санъатнинг таъсирчан имкониятларидан кенг фойдаланиш зарурлиги каби муҳим омилар таъкидлаб ўтилди. Ҳозирга қадар Миллий ғоя концепция лойиҳаси муҳокамасига бағишлаб ўтказилган давра суҳбатларида жами 63 мингдан ортиқ жамоатчилик вакиллари иштирок этиб, жами 480дан ортиқ таклифлар билдирилди. Қолаверса, ҳозирда Республика Маънавият ва маърифат маркази қошидаги экспертлар гуруҳи томонидан халқимиз, зиёлилар, ёшлар, кенг жамоатчилик томонидан юборилган таклифлар, ижтимоий тармоқлардаги муносабатлар ўрганилиб, таҳлил қилинмоқда. Муҳокамалар жараёни ҳали давом эттирилиб, нафақат давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, олимлар, профессор-ўқитувчилар балки, маҳаллалардан ҳар бир оилаларга қадар кириб боради. Миллий ғоя бу — халқники, яъни ҳаммамизники. Шундай экан, унга бефарқ бўлмасдан, муҳокамаларда ўз фикрларимиз билан қатнашишимиз – бизнинг ушбу улуг ишга дахлдорлигимизни билдиради.

Бугунги глобализация даврида - мафкуравий гегемонликка интилаётган кучлар ахборот технология коммуникациялар, жумладан интернет оркали мамлакатимизга мафкуравий хуружларларни амалга оширмоқда. Бунга сабаб килиб қуйидаги интернетдан фойдаланиш борасидаги фикрларни келтириш мумкин. Хуш, интернет нима? Интернет инглизча Internet - тур, ургимчак тури умумжаҳон тармоги деган сузлардан олинган булиб, узбек тилида умумжаҳон компьютер тармоги, яъни бутун жаҳон бўйича тарқалган ва телефон ҳамда оптик-толали линиялар, модемлар ва бошқалар билан узаро боғланган, ҳар қандай ахборотни узаро алмаша оладиган катта микдордаги компьютерлар мажмуи, деган маънони билдиради. Бу тармок 1972 йилда АКШ муҳофаа вазирлигининг лойихаси асосида вужудга келган булиб, у XX асрнинг буюк кашфиётларидан бири ҳисобланади. Умуман олганда интернет вақтни ва маблағни тежашга ёрдам беришидан ташқари ахборотларни жуда тез узатиш ва қабул қилиш, керакли маълумотларни тез излаб топиш, узоғимизни яқин қилиш, онлайн суҳбатлар қуриш, дунё воқеалари билан қисқа фурсатларда хабардор бўлиш каби қўлаб имкониятларни яратиб беради. Ҳозирги кунда интернет тизимининг ижтимоий тармоклари хизматлари кенг оммалашиб бормоқда. Ижтимоий тармокнинг мақсади интернетда узаро қизиқишлар ёки фаолиятга эга шахслар билан мулоқот қуришдан иборат. Фойдаланувчиларининг сони бўйича ҳозирда Facebook ижтимоий тармоги 500 000000 фойдаланувчиси билан етакчилик қилмоқда. Ундан кейинги уринларда MySpace (255000000 фойдаланувчи), Однокласники (205000000 ортиқ), Twitter (200000000 фойдаланувчи), Windows Live Spaces (120 000 000 фойдаланувчи) ижтимоий тармоқларни келтириш мумкин. Аммо ҳамма нарсанинг яхши ва ёмони бўлганидек, бу қўлайликлар билан бирга интернетдан самарали ва мақсадли фойдаланувчилардан ташқари ундан вақтни бекорга ўтказиш, турли қўнғилочар ҳамда беҳаё сайтлардан фойдаланувчилар ҳам қўпайиб бормоқда. Бунинг асосий сабаби интернетдан фойдаланувчиларнинг, айниқса, ёшларнинг тизимдан мақсадли фойдаланиш қўникмалари ва маданиятини тулик шаклландиришга деярли айтиш мумкин. Эътибор бериб, келтирилган веб саҳифалар таҳдиди қуйидаги салбий қўникликлар: фойдаланувчиларнинг айримлари ўз номлари билан рўйхатдан ўтказмаслиги; номақбул фото суръатлар қўйиши; узаро мулоқатларда ҳурматсизлик қилиши; беҳаё гаплар ёзиши, баъзан нотўғри маълумотлардан фойдаланиши; саҳифалар ижтимоий бўлишига қарамадан сиёсий мулоқатлар ўрнатиши каби ҳолатларнинг ўчоқ туришини қўрсатмоқда.

ХУЛОСА

Юкорида интернет, таъкидлаганидек, интернет - инсоният аклий салохияти эришган энг буюк кашфиётлардан бири булди. Бугунги кунга келиб дунё аҳолисининг деярли 35% (2 миллиард 400 миллиондан ортик) қисми интернетга уланиш имконига эга. Мутахассислар томонидан 2020 йилга бориб бу курсаткич 50% ни ташкил этиши айтиб утилмоқда. Мутахассисларнинг тадқиқотлари натижасига кура ҳозирда интернет тармоғидаги маълумотларнинг 70-75 % и инсон учун зарар келтирувчи гоёлар ҳисобланади.

Бугунги кунга келиб дунё аҳолисининг деярли 35% (2 миллиард 400 миллиондан ортик) қисми интернетга уланиш имконига эга. Мутахассислар томонидан 2020 йилга бориб бу курсаткич 50% ни ташкил этиши айтиб утилмоқда. Мутахассисларнинг тадқиқотлари натижасига кура ҳозирда интернет тармоғидаги маълумотларнинг 70-75 % и инсон учун зарар келтирувчи гоёлар ҳисобланади. Мутахассислар утказган махсус тадқиқотлар натижаларига кура, барча мавжуд сайтларнинг, тахминан, 12 фоизи парнографик хусусиятларга эга, 44,0% зуравонлик ва ёвузлик қуринишига, 41,0% жангари, турли отишмалар ва портлашларга асосланган мавзуга бағишланган. Шунингдек, бугунги кунда, инсонийликка бутунлай зид, ёвузликка асосланган шайтоний секталар фаолияти ҳам жадаллашмоқда. Шундай экан, ўзбек халқини танлаган йулидан чалғитиш учун интернет орқали қилинаётган мафкуравий хуружларни қуйидагича таснифлаш мумкин. Биринчидан, жамиятимиз аъзоларининг онги ва тафаккурига таъсир қилишга қаратилган хуружлар. Маълумки, халқимизнинг асрлар давомида шаклланиб келаётган миллий онги ва дунёқарашида ҳамда ҳулқ-атвор нормаларида ота-онага, ўзи яшаётган маҳалла жамоасига, катга ёшдаги кишиларга чуқур ҳурмат билан қараш, муайян воқеа ва ҳодисаларга босиклик, мулоҳаза ва андиша билан муносабатда бўлиш, жамоа фикрига нисбатан алоҳида эҳтиром қурсатиш каби ҳислатлар устуворлик қилади. Колаверса, айнан мана шу қадриятлар жамиятимиз маънавиятининг тамал тошини ташкил қилади. Бундай вазиятни яхши урганган ганимларимиз бизга қарши маънавий хуружларни амалга оширишда халқимизнинг мана шундай улугвор қадриятларига мутлақо тесқари ва бегона бўлган, асосан, “индивидуализм”, “эгоизм”, “космополитизм”, “зуравонлик”, “диний мутаассиблик” гоёларини иложи борида чиройли никобларга ўраб, жамиятимизга олиб қиришга уринмоқда. бундай мафкуравий таъсирлар салбий оқибатларга олиб келмаслиги учун нима қилиш керак? Бунинг йули - одамларимиз, авваламбор, ёшларимизнинг иймон-эътиқодини мустаҳкамлаш, иродасини бақуввағ қилиш, уларни ўз мустақил фикрига эга

булган баркамол инсонлар этиб тарбиялаш. Уларнинг тафаккурида узлигини унутмаслик, отабобларнинг мукаддас кадриятларини асраб-авайлаш ва хурмат қилиш фазилатини қарор топтириш. Уларнинг, мен узбек фарзандиман деб, гурур ва ифтихор билан яшашига эришишдир”. Бугун кучли давлатларнинг тарғибот ва ташвиқотлари натижасида учинчи дунё мамлакатлари узларининг юқори малакали мутахассисларидан ажралмоқдалар. Интернетдан фойдаланиш маданиятини шакллантириш - мафкуравий хуружларга қарши кураш омилidir. Ахборот коммуникация технологиялари орқали қилинаётган мафкуравий хуружларга қарши мафкуравий курашни кучайтиришда интернетдан фойдаланиш маданиятини шакллантириш ва юксалтиришни тақозо этади. Замон талаби билан ҳамнафас бўлиб яшашни ургатиш асосида, уларнинг интернетдан фойдаланиш маданиятини шакллантириш учун гоёвий-мафкуравий салоҳиятини устириш ва баркамол авлод тарбиясида замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан тугри фойдаланишни ва ахборот-коммуникация ва интернет технологиялари ютуқларидан оқилона ва мақсадли фойдаланиш ургатишдан иборат. “Ҳеч кимда заррача ҳам шубҳа бўлмаслиги керак -мамлакатимиз суверенитети ва мустақиллигига ҳавф туғдирадиган ички ва ташқи кучларнинг ҳар қандай ҳаракатларига, ҳар қандай уринишларига қатъий ва муносиб зарба берилади.” Шавкат Мирзиёев.

REFERENCES

1. Mirziyoyev Sh.M. buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. T.O‘zbekiston 2017
2. Mirziyoyev Sh. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. T.O‘zbekiston 2017
3. Tuychiyev B. Politicheskaya kultura i demonstratsii obshestvo. T.: NU UZ 2010
4. Ergashev I., Jakbarov M., Nazarov q Jamiyatni demokratlashtirish va milliy g‘oya T.: Akademiya 2007
5. MINISTRY OF HEALTH OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN SAMARKAND STATE MEDICAL UNIVERSITY Худайбергенова, Ф. Т. (2022). ВВЕДЕНИЕ В СОЦИАЛЬНУЮ БИОЭТИКУ И БИОМЕДИЦИНА. TSDI & TMA Conference 2, 189-191 2022
6. Khudoibergenova PT .THE IMPORTANCE OF THE NATIONAL LANGUAGE IN THE ERA OF GLOBALIZATION. Assoc. Prof., Department of Social Sciences, TSI. Central Asian Journal of Innovations and Research
7. www.ziynet.uz
8. www.edu.uz